

Strategian eväät soiden ennallistamiseen

Kaisu Aapala

SYKE, LBD

**Suo- ja turvemaiden strategia -
Suoseuran seminaari
23.3.2011, Säätytalo, Helsinki**

ENNALLISTAMINEN - MITÄ JA MIKSI?

- Lähtökohtana on vedenpinnan tason ja vesien virtauksen palauttaminen luonnontilaisen kaltaiseksi
- Yleisimpiä käytännön menetelmiä ojien täyttäminen ja patoaminen sekä ojituksen jälkeen kasvaneen puuston poisto
- Ennallistamisen tavoitteena on ekosysteemin toiminnan ja rakenteen, elinympäristöjen ominaispiirteiden ja lajien elinvoimaisten populaatioiden palautuminen.
- Ennallistaminen on tärkeä keino suoluonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämiseksi.
- Se on myös keino turvata ojitettujen soiden turpeessa olevien hiilivarastojen säilyminen ja käynnistää turpeen kertyminen uudelleen.

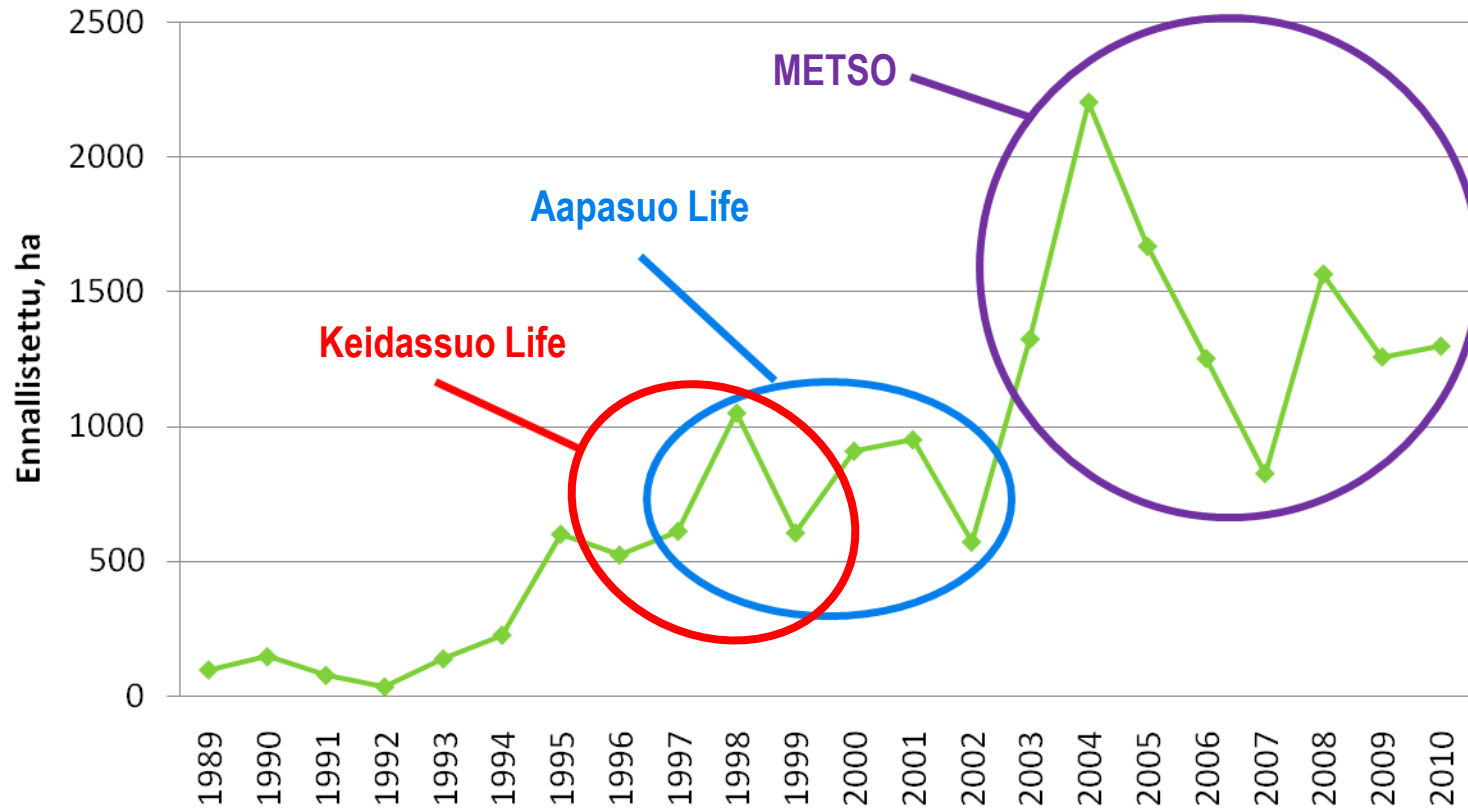
L5. Laaditaan **pitkän aikavälin** suoluonnon suojelun ja **ennallistamisen ohjelma vuoden 2013 loppuun mennessä**

- Ojitettujen soiden ennallistaminen on tärkeä suojelua tukeva keino suoluonnon monimuotoisuuden turvaamisessa.
- Ennallistamisohjelmaan katsottiin strategiassa kuuluvaksi:
  - Ennallistaminen suojelualueilla
    - Suojelualueilla olevien ojitettujen soiden ennallistaminen
    - Suojelualueiden rajausten parantaminen
  - Ennallistaminen talousmetsissä
    - Riistalintujen elinympäristöjen ennallistaminen talousmetsissä
    - Kestävän metsätalouden rahoituslain mukaisina luonnonhoitohankkeina toteutettava ennallistaminen
    - Metsätaloudellisesti kannattamattomien ja merkittäviä luontoarvoja sisältävien ojitettujen alueiden ennallistaminen

SUOJELUALUEILLA OLEVIEN OJITETTUIJEN SOIDEN ENNALLISTAMINEN 1/4

Vuosittaiset soiden ennallistamispinta-alat valtionmaiden suojelalueilla

- nykyisillä suojelualueilla noin 55 000 ha ojitettuja soita
- noin 18 000 ha ennallistettu
- toteutettu pääasiassa hankerahoituksella

(Lähde: Metsähallitus)

SUOJELUALUEILLA OLEVIEN OJITETTUIJEN SOIDEN ENNALLISTAMINEN 2/4

Linjaus:

L1. Ennallistetaan suojelualueilla olevia soita niiden vesitalouden parantamiseksi.

Toimenpiteet:

T1. Ennallistetaan valtion nykyisillä suojelualueilla noin 20 000 hehtaaria suota arvioidun ennallistamistarpeen mukaisesti.

(YM/MH)

T2. Ennallistetaan yksityisillä suojelualueilla noin 2 000 hehtaaria suota arvioidun ennallistamistarpeen mukaisesti. *(YM/MH, ELY-*

keskukset, maanomistajat)

SUOJELUALUEILLA OLEVIEN OJITETTUIJEN SOIDEN ENNALLISTAMINEN 3/4

- Ennallistamisen vaikutusten arviointi edellyttää pitkän aikavälin tutkimusta ja seuranta
- Seurannan tulee olla systemaattista, yhtenäisin menetelmin tehtyä
- Valtion suojelualueille on perustettu ennallistamisen vaikutusten seurantaverkosto
  - Hydrologinen seuranta
    - Suoveden tason ja laadun seuranta
    - Valumaseuranta
  - Kasvillisuusseuranta
  - Päiväperhosseuranta

SUOJELUALUEILLA OLEVIEN OJITETTUIJEN SOIDEN ENNALLISTAMINEN 4/4

Linjaus:

L12. Varmistetaan pitkäaikaisella seurannalla toimenpiteiden onnistuminen ja ennallistamiselle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen.

Toimenpide:

T3. Saatetaan valmiiksi ja ylläpidetään soiden ennallistumisen seurantaverkostoja valtion suojelualueilla. *(YM/MH)*

SUOJELUALUEIDEN RAJAUSTEN PARANTAMINEN 1/2

Suojelualueiden rajaukset eivät aina sisällä koko suoaluetta ja ulkopuolella oleva osa on usein ojitettu, mikä voi heikentää suojeltujen soiden tilaa tai vaikeuttaa suojelualueella olevien ojitusten ennallistamista.

Linjaus:

L3. Selvitetään suojelualueiden rajausten korjaustarpeet soiden vesitalouden parantamiseksi.

Toimenpide:

T4. Selvitetään vuoden 2012 loppuun mennessä ne kohteet, joissa suojelualueen ulkopuolella oleva ojitus vaikuttaa merkittävästi suojelualueen suojeluarvoihin. (YM/MH)

Linjaus:

L4. Laajennetaan tarvittaessa suojelualueita tai turvataan muuten suojelualueilla olevien soiden vesitalous vapaaehtoisuuteen perustuvoin keinoin.

Toimenpiteet:

T5. Valtionmailla tarvittavat toimenpiteet aloitetaan jo tehtyjen selvitysten pohjalta vuonna 2011. Toimenpiteistä sovitaan tapauskohtaisesti Metsähallituksessa. *(MH, YM)*

T6. Neuvotellaan maanomistajan kanssa suojelualueen rajauksen muuttamisesta ja haitallisen ojitusalueen ennallistamisesta tai suojelusuon vesitalouden palauttamisesta muulla tavoin. Yksityismailla kyseeseen voi tulla alueen hankinta tai vaihto suojelualueeksi esim. hankeuusjako alueiden vaihtamiseksi, yksityismaan suojelualueen perustaminen, vettymishaitan korvaaminen, vesien ohjaaminen tai jokin muu vapaaehtoisuuteen perustuva keino. *(YM/MMM, Metsäkeskukset, MH, ELY-keskukset, maanomistajat)*

ENNALLISTAMINEN METSÄTALOUSALUEILLA 1/6

Valtionmaat

- Riistaelinympäristöjen aktiivinen hoito –hanke (2007-2008)
- Ennallistaminen jatkuu Metsähallituksen normaalina toimintana
- Ennallistettu noin 1 500 ha riekon soidin- ja pesimäsoita
- Seuranta radiolähetinten ja kevätreviirien kartoitusten avulla → uusia kevätreviirejä, pesintä- ja poikuealueita
- Korpia ennallistettu metsäkanalintujen poikueelinympäristöiksi
- MH:n arvion mukaan noin 175 000 ha taloudellisesti kannattamattomia ojitusalueita

ENNALLISTAMINEN TALOUSMETSISSÄ 2/6

Linjaus:

L9. Jatketaan valtionmailla ennallistamista uhanalaisten suoluontotyyppien suojelun, suoluonnon kytkeytyneisyyden ja riistalintukantojen kannalta tärkeillä alueilla.

Toimenpide:

T15. Kehitetään metsätalouden suunnitteluun toimintamalli, jossa ennallistamiskohteet voidaan tunnistaa jo kunnostusohjitus- tai metsäsuunnittelun yhteydessä. Toteutetaan valtionmailla soiden ennallistamishankkeita sekä toimien suunnittelua. Kehitetään ohjeisto riistalintukantojen vahvistamista tukevan ennallistamissuunnitelman tekemiseksi. (MH)

ENNALLISTAMINEN TALOUSHMETSISSÄ 3/6

Yksityismaat

- Joitakin satoja hehtaareja soita ennallistettu yksityismaiden talousmetsissä
- Voidaan toteuttaa luonnonhoitohankkeina, esim. METSO-ohjelmassa
- Huolellinen kohdentaminen
- Metsänomistajalähtöisesti
- Metsäkeskukset suunnittelee ja toteuttaa (kirjallinen sopimus maanomistajan kanssa)
- Ei vaikutusten seurantaa

ENNALLISTAMINEN TALOUSMETSISSÄ 4/6

Linjaus:

L10. Yksityisten ja yhteisöjen omistamissa talousmetsissä valtion rahoituksella toteutettavassa ennallistamisessa ja luonnonhoitokohteiden valinnassa tuetaan suojelualueiden ja uhanalaisten suoluontotyyppien sekä metsälain erityisen tärkeiden suoelinympäristöjen tilan parantamista sekä riistalintukantojen elvyttämistä.

Toimenpiteet:

T16. Toteutetaan yksityismaiden soiden luonnonhoito- ja ennallistamishankkeita Kemera-, Eu- ja muulla rahoituksella. Selvitetään eri maanomistajaryhmien kiinnostus ennallistamiseen. Selvitetään vuoden 2011 aikana mahdollisuuksia laajentaa ennallistamisen rahoituspohjaa (muu kuin Kemera) sekä mahdollisuutta rahoittaa kuntien ja yhteisöjen ennallistamissuunnitelmien laatimista. *(MMM, Tapio, Metsäkeskus, MHY:t ja metsänomistajat, MKJ)*

T17. Talousmetsissä julkisella rahoituksella toteutettavaa ennallistamista suunnataan suojelualueiden ympäristöihin ja uhanalaisten suoluontotyyppien sekä metsälain erityisen tärkeiden suoelinympäristöjen tilan parantamiseen. *(MMM, Metsäkeskus)*

T18. Laaditaan ohjeistus ennallistamissuunnitelmia varten Tapion ja Metsähallituksen yhteistyönä. *(Tapio, MH)*

ENNALLISTAMINEN TALOUSHUOLUSSA 5/6

Linjaus:

L 13. Turvataan suometsien biologinen monimuotoisuus metsätaloudessa lainsäädännön ja metsänhoidon keinoin

Toimenpiteet:

T24. Esitetään metsälain uudistamisprosessissa selvitettäväksi mahdollisuudet muuttaa metsälakia siten, että: (MMM)

T24a. tarkennetaan metsälakia ja sen tulkintaa siltä osin, että metsänomistaja voi tehdä kohteen erityisluonteen mukaisia hakkuita ja **suon ennallistamistoimenpiteitä monimuotoisuuden säilyttämisen, maiseman, monikäytön tai riistanhoidon edellyttämällä tavalla.**

T24b. metsälain mukainen uudistamisvelvoite poistetaan tai väljennetään suometsissä tapauksissa, joissa investoinnit seuraavan puusukupolven kasvattamiseen eivät ole taloudellisesti kannattavia tai silloin kun metsänomistaja asettaa kohteen luonteen perusteella monimuotoisuuden tai riistanhoidon edistämisen tavoitteekseen.

ENNALLISTAMINEN TALOUSHMETSISSÄ 6/6

Metsätaloudellisesti kannattamattomia, ojitettuja soita noin 830 000 ha (METLA)

Linjaus:

L15. Metsätaloudellisesti kannattamattomien, ojitettujen suometsien jatkokäyttömahdollisuudet selvitetään ja niistä viestitään metsänomistajalle.

Toimenpiteet:

T25. Tutkitaan ja kehitetään metsätaloudellisesti kannattamattomien, ojitettujen suometsien kustannustehokkaita hyödyntämismenetelmiä ja selvitetään eri menetelmin taloudellisia ja ympäristövaikutuksia (monimuotoisuus, ilmasto, vesistöt). Jatkokäyttömahdollisuuksia ovat muun muassa:

T25c. luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävät alueet ennallistetaan ja

T25d. muu osa jätetään palautumaan kohti luonnontilaa.

TUTKIMUSTARPEITA

- Suon toiminnallisuuden palautuminen.
- Lajien elinvoimaisten populaatioiden palautumiseen vaikuttavat tekijät ja palautumisnopeus.
- Ennallistamistoiminnan laajentuessa on tärkeää selvittää miten ennallistettavat kohteet kannattaa sijoittaa aluetasolla.
- Ekologinen ja taloudellinen kustannustehokkuus
- Ennallistamisen ilmastovaikutukset tunnetaan toistaiseksi huonosti.

Kiitos mielenkiinnosta!